مقدمه

عفونتهاي بيمارستاني عفونتهايي هستند كه نوزادان و افراد بستري در ايام اقامت خود در بيمارستان به آن مبتلا شده و علائم آن در بيمارستان و يا پس از ترخيص بيمار، آشكار مي گردد. چنانچه عفونت در طي ٤٨ ساعت از زمان بستري ظاهر شود ، اين عفونت احتمالاً در فرد به صورت كمون در هنگام پذيرش به بيمارستان وجود داشته و از نوع عفونت اكتسابي از جامعه مي باشد(١).

ميزان بروز عفونتهاي بيمارستاني از ٥ تا ١٠ درصد تخمين زده شده و منجر به مرگ يك نفر از هر ٢٠٠ نفر بستري مي شود(٢). در كشور آمريكا سالانه ٥% بيماران بستري شده به اين نوع عفونتها مبتلا مي شوند. به طوريكه ١% اين عفونتها كشنده بوده ، اين عفونتها مدت زمان بستري بيمار را در بيمارستان به طور متوسط تا ١٣ روز طولاني مي كنند و ساليانه هزينه اي معادل ١٠-٥ بيليون دلار را به خود اختصاص مي دهد(٣).

تأثير مثبت كنترل عفونت بر وضع اقتصادي بيمارستان نشان مي دهد كه يك برنامه موفق ، ساليانه مبلغ ١٨٧٠٠٠ دلار صرفه جويي را براي يك بيمارستان ٢٥٠ تختخوابي در كشور آمريكا به همراه خواهد داشت(٤). به اين ترتيب با كاهش عفونتهاي بيمارستاني و كوتاه كردن مدت اقامت بيماران در بيمارستان ، گذشته از سودي كه نصيب شخص بيمار در سايه بازيابي سلامتش حاصل مي شود ، موجب افزايش بازده اقتصادي از طريق بازگشت بيمار به كار نيز مي گردد و با خالي شدن يك تخت ، مي توان ميزان پذيرش بيماران را افزايش داد كه نتيجه آن كسب درآمدبراي بيمارستان خواهد بود(٥).

امروزه يكي از مشكلات بيمارستانهاي كشور ما عدم آشنايي كاركنان با مقررات و ضوابط مربوط به كنترل عفونتهاي بيمارستاني است. چرا كه افراد مسئول در مراقبت ار بيمار به خصوص پرستاران بايد دانش و آگاهي كافي در مورد چگونگي انتقال عوامل عفونت زا از طريق مستقيم و غير مستقيم را داشته باشند و مراقبتهاي روزانه بيمار را دقيقاً رعايت نمايند تا ميزان عفونتها به حداقل خود برسد(٦).

تحقيقات نشان داده كه يك سوم عفونتهاي بيمارستاني قابل پيشگيري هستند(٧). مسئوليت پيشگيري از عفونتهاي بيمارستاني به عهده كه افرادي است كه در محيط بيمارستان كار مي كنند ، اما پرستاران كه در تماس مستقيم با بيماران هشتند ، بالقوه مي توانند يكي از مؤثرترين عناصر كاهش دهنده عفونتهاي بيمارستاني باشند . براي كنترل عفونتهاي بيمارستاني بايد اقداماتي به منظور ارائه خدمات بهداشتي صحيح از طريق تدوين خط مشي ها و كنترل و ارزشيابي عمليات انجام شده و آموزش مداوم و مستمر صورت گيرد(٧) پژوهش حاضر با هدف بررسي ميزان آگاهي و عملكرد پرسنل بيمارستان ولي عصر (عج) شهر بيرجند در مورد كنترل عفونتهاي بيمارستاني انجام شده است

روش بررسي

اين مطالعه توصيفي – تحليلي از نوع مقطعي به بر روي كليه پرسنل پرستاري شامل پرستاران و بهياران شاغل در بيمارستان ولي عصر (عج) تحت پوشش دانشگاه علوم پزشكي بيرجند در سال ١٣٨٣ انجام گرفت.روش مونه گيري بصورت سرشماري بوده است.

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

ابزار جمع آوري داده ها پرسشنامه اي شامل سه قسمت اطلاعات دموگرافيك نمونه مورد مطالعه ، ۳۰ سؤال آگاهي كه به صورت تستي طراحي شده بود و ۳۰ سؤال عملكرد كه بر مبناي مقياسليكرت ٥ طبقه اي از هميشه تا هرگز طبقه بندي شده بود . روايي محتوايي پرسشنامه توسط تعدادي از اعضاء هيئت علمي صاحب نظر در دانشگاه تأييد گرديد. پرسشنامه در ابتداي شيفت كاري توسط محقق به نمونه مورد مطالعه تحويل و از آنها خواسته شد. بدون مشورت با ديگران و با آرامش به سؤالات پاسخ دهند و در پايان شيفت پرسشنامه اي تكميل شد جمع آوري گرديد كه هر يك از افراد بصورت انفرادي در مورد اهداف طرح و نحوه تكميل پرسشنامه توجيه شدند. براي تجزيه و تحليل داده ها به هر يك از سؤالات آگاهي يك نمره و مجموعاً ۳۰ نمره اختصاص يافت كه كسب نمره كمتر از ۱٥ به عنوان آگاهي ضعيف، نمره ۲۲-۱٥ آگاهي متوسط و نمره ۳۰-۲۳ بيشتر به عنوان آگاهي خوب طبقه بندي گرديد. در مورد سؤالات عملكرد نيز به هر سؤال نمره بين ٤-۰ بر حسب عملكرد مطلق تعلق گرفت و در مجموع ۱۰ سؤال كسب نمره كمتر از ٦۰ را به عنوان عملكرد ضعيف ، ۷۰-۹۰ عملكرد متوسط و نمره بالاي ۹۰ به عنوان عملكرد خوب طبقه بندي گرديد.

داده ها پس از جمع آوري در نرم افزار SPSS وارد و ضمن تعيين سطح آگاهي و عملكرد وبوسيله آزمونهاي T-Test آناليز واريانس يكطرفه و ضريب همبستگي پيرسون در سطح $\alpha=0.05$ آناليز گرديد.

يافته ها

اين مطالعه بر روي ۱٤۲ نفر از پرسنل كادر پرستاري بيمارستان وليعصر (عج) انجام گرديد. ۹/۹ % (۱٤ نفر) از افراد مورد مطالعه مرد و ۹۰/۱ % (۱۲۸ نفر) زن و ۲۹/٦ % (٤۲ نفر) بهيار و ۷۰/٤ % (۱۰۰ نفر) پرستار بودند.

ميانگين سني افراد مورد مطالعه ۷/٥ ± ۳۲/٤ و ميانگين سابقه كار آنها ۰/۹ ± ۹/۷ سال برآورد گرديد.۲/۲% افراد مورد مطالعه در مورد عفونتهاي بيمارستاني آگاهي ضعيف،٦۲/۷% آگاهي متوسط و ۳٥/۱% آگاهي خوب داشتند.از نظر سطح عملكرد نيز از ۱۲٤ نفري كه به كليه سؤالات عملكرد پاسخ داده بودند ۱ نفر (۰/۸ %) عملكرد ضعيف ، ٤۳ نفر (۳٤/۷%) عملكرد متوسط و ۸۰ نفر (٦٤/٥%) عملكرد خوب داشتند. ميانگين نمره آگاهي و عملكرد به تفكيك جنس اختلاف معني داري را بين مردان و زنان نشان نداد (جدول شماره يك) ولي ميانگين نمره آگاهي و عملكرد به تفكيك شغل اختلاف معني داري را بين ميانگين نمره عملكرد و آگاهي در دو گروه پرستاران و بهياران نشان داد به طوريكه عليرغم اينكه نمره آگاهي و عملكرد پرستاران بالاتر بود ولي عملكرد آنها از بهياران پايين تر بود(جدول شماره ۲).

ضريب همبستگي پيرسون نيز نشان داد كه با افزايش سن و سابقه كار نمره آگاهي كاهش يافت ولي با افزايش سن و سابقه كار نمره عملكرد افزايش مي يابد (جدول شماره ۳) . همچنين ضريب همبستگي پيرسون ارتباط معني داري بين نمره آگاهي و عملكرد نشان نداد ($P=0.39$ و $r=0.08$)

همچنين مقايسه نمره آگاهي و عملكرد به تفكيك بخشهاي مختلف نيز اختلاف معني داري را بين نمره آگاهي و عملكرد پرستاران در بخشهاي مختلف نشان نداد.

Jaws PDF Creator
EVALUATION
VALUTAZIONE
EVALUACIÓN
EVALUATION

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

بحث و نتیجه گیری

کنترل عفونتهاي بيمارستاني امروزه به عنوان يك اولويت در تمام بيمارستانها مطرح مي باشد . اما موفقيت در اين امر نيازمند داشتن برنامه صحيح و عملي مي باشد . در نخستين گام مي بايست با بررسي وضع موجود و يافتن نقاط قوت و ضعف در ميزان آگاهي و عملكرد پرسنل برنامه هاي آموزشي و نظارتي مستمر براي بهبود اقدامات طراحي شود. اين مطالعه كه با هدف فوق انجام شد نشان داد كه اكثر پرسنل كادر پرستاري آگاهي و عملكرد متوسط به بالا داشته اند و تنها ۲/۲ % آگاهي ضعيف و ۰/۸ % عملكرد ضعيف داشتند. در حاليكه در مطالعه اي كه در سال ۱۳۸۲ بر روي پرستاران شاغل در مراكز درماني دانشگاه علوم پزشكي گلستان انجام شد ۲۶/۵ % پرستاران آگاهي ضعيف ، ۶۳/۹% آگاهي متوسط و تنها ۹/۶% از آگاهي خوبي برخوردار بوده است. همچنين از نظر عملكرد نيز ۳۷/۱ افراد مورد مطالعه عملكرد ضعيف و تنها ۱۳/۹% عملكرد خوب داشتند كه باز هم پايين تر از عملكرد پرسنل در اين مطالعه بوده است(۸) مطالعه اي در بوشهر در سال ۱۳۸۰ نيز نشان داد كه ميزان آگاهي و عملكرد پرسنل پرستاري بيمارستانهاي آموزشي بوشهر در حد مطلوب نيست و ميزان آگاهي و عملكرد آنها بسيار پايين تر از نتايج مطالعه حاضر بوده است (۹) بالا بودن ميزان آگاهي و عملكرد پرسنل كادر پرستاري بيمارستان ولي عصر (عج) با توجه به پايين بودن موارد عفونت بيمارستاني در بيمارستان مذكور قابل توجيه مي باشد.

در اين مطالعه ارتباط معني داري بين نمره آگاهي و عملكرد و شغل افراد مشاهده گرديد به طوريكه نمره آگاهي در پرستاران بيشتر از بهياران و نمره عملكرد در بهياران بيشتر از پرستاران بود. به عبارتي بين سطح آگاهي وسطح تحصيلات اختلاف معني داري مشاهده گرديد كه نتيجه حاضر با نتايج مطالعات بوشهر (۹) مطالعه رفسنجان (۷) همخواني دارد. بين نمره آگاهي و عملكرد در مردان و زنان اختلاف معني داري مشاهده نگرديد كه اين نتيجه با نتيجه مطالعه اراك (٦) و رفسنجان (۷) همخواني دارد. با توجه به سطح تحصيلات پرستاران انتظار داريم كه ميزان آگاهي آنها از بهياران بالاتر باشد ولي در اين مطالعه مشاهده مي كنيم علي رغم اينكه پرستاران آگاهي بيشتري نسبت به بهياران دارند ولي عملكرد آنها از بهياران پايين تر است كه نياز به برنامه كنترلي و نظارتي مناسب دارد. در اين مطالعهميانگين نمره آگاهي و عملكرد در مردان و زنان اختلاف معني داري نداشت كه با نتيجه مطالعه اراك (٦) و رفسنجان (۷) همخواني ندارد.همچنين مشاهده گرديد كه با افزايش سن و سابقه كار نمره آگاهي كاهش و نمره عملكرد افزايش مي يابد كه با توجه به اينكه با افزايش سن دوره به دور محفوظات ذهني كمتر شده و مطالب جديد نيز مطالعه نمي شود منطقي به نظر مي رسد و از طرفي با افزايش سن چون تجربهبالاتر رفته باعث مي شود تا عملكرد بهبود يابد.

گرچه دانش وعملكرد پرسنل در حد مطلوب بوده است اما با برنامه ريزي مناسب براي كنترل عملكرد پرسنل وآموزش رفتارهاي بهداشتي لازم مي توان به تقليلي عفونتهاي بيمارستاني به حداقل ممكن كمك نمود.

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

جدول شماره ۱ : مقایسه میانگین نمره آگاهي و عملکرد نمونه مورد مطالعه به تفکیك جنس

جدول شماره ۲: مقایسه میانگین نمره آگاهي و عملکرد نمونه مورد مطالعه به تفکیك سمت

نام متغیر	جنس	فراواني	میانگین	انحراف معیار	نتیجه T-Test
نمره آگاهي	مرد	۱٤	۲۱/٤	۲/۹	t = 0.57 df = 132 p=0.57
	زن	۱۲۰	۲۰/۹	۳/۱	
نمره عملکرد	مرد	۱۳	۹۷/۹	۱٥/٤	t = 0.52 df = 122 p = 0.61
	زن	۱۱۱	۹٥/٦	۱٥/٤	

نام متغیر	سمت	فراواني	میانگین	انحراف معیار	نتیجه T-Test
نمره آگاهي	بهیار	۳۷	۱۹/۷	۳/٦	t = 3.01 df = 132 p = 0.003*
	پرستار	۹۷	۲۱/٤	۲/٦	
نمره عملکرد	بهیار	۳۹	۹۹/۹	۱٤/۱	t = 2.1 df =122 p = 0.04*
	پرستار	۸٥	۹۳/۹	۱٥/٦	

جدول شماره ۳: برآورد ضریب همبستگي پیرسون بین متغیرهاي سن و سابقه کار با نمره آگاهي و عملکرد

نام متغیر	نمره آگاهي			نمره عملکرد		
سن	r = -0.23	p = 0.008*	n = 233	r = 0.3	p = 0.0 *	n = 22
سابقه کار	r = -0.17	p = 0.06	n = 128	r = 0.33	p<0.001*	n = 118

Jaws PDF Creator
EVALUATION
VALUTAZIONE
EVALUACIÓN
EVALUATION

منابع

۱. نوروزي جمیله ، عفونتهاي بیمارستاني ، تهران ، ۱۳۷۳ ، انتشارات اشارت ، ص ٦
۲. اشرف سناني محمد ، ارزیابي موزین کنترل عفونت در بخشهاي عفوني بیمارستانهاي آموزشي تهران ، پایان نامه کارشناسي ارشد پرستاري ، دانشگاه علوم پزشکي ایران ، ۱۳٦۲ ، ص ۲
3. Smeltze , M .Sosanna , C. Bare , G. Brunner and suddarzh textbook of medical surgical nursing , 7th ed , Philadelphia , J.B. lippincott . 1992 , p: 1920
4. Valenti , K. Linda , A. A practical approach to infection , Chicago , J.B.lippincott , 1990 , 5th ed , p:711
۵. اصلاني یوسف ، ۱۳۷۰ ، بررسي عفونتهاي بیمارستاني در بیماران بستري بخشهاي جراحي بیمارستانهاي دانشگاه علوم پزشکي تهران ، پایان نامه اخذ درجه دکتراي حرفه اي ، ص ٤۰۵
٦. عنبري زهره ، بررسي گاهي پرستاران درباره عفونتهاي بیمارستاني در مراکز آموزشي درماني ولیعصر (عج) و امیر کبیر اراك در نه ماهه اول سال ۱۳۷۸ ، ره آورد دانش ، سال سوم ، شماره دوم ، تابستان ۱۳۷۹ ، ص : ۳-۲۱
۷. راوري علي ، میرزایي دیبه ، بدزواري یدالله ، محمدعلیزاده سکینه ، دانش و عملکرد پرستاران پرستاري بیمارستانهاي شهر رفسنجان در مورد کنترل عفونتهاي بیمارستاني ، مجله علمي دانشگاه علوم پزشکي بیرجند ، دوره پنجم ، شماره ۱ و ۲ ، بهار و تابستان ۱۳۷۷ ، ص ۸-۱
۸. عبداللهي علي اکبر ، رحماني نارکي حسین ، خدابخشي بهناز ، بهنام پور ناصر، تعیین میزان آگاهي و نگرش و عملکرد پرستاران مراکز درماني دانشگاه علوم پزشکي گلستان در مورد کنترل عفونتهاي بیمارستاني ، مجله علمي دانشگاه علوم پزشکي گرگان ، دوره پنجم ، شماره ۱۱ ، بهار و تابستان ۱۳۸۲ ، ص ۸٦-۸۰

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]

۹. فرخي فر مريم ، غفاريان شيرازي حميدرضا ، يزدان پناه سيامك ، بررسي آگاهي و نگرش و عملكرد كادر پرستاري در زمينه پيشگيري از عفونتهاي بيمارستاني در شهرستان بوشهر سال ۷۹-۱۳۷۸ ، فصلنامه ره آورد دانش ، مجله دانشگاه علوم پزكشي اراك ، دوره چهارم ، شماره ۱۷ ، زمستان ۱۳۸۰ ، ص ۴۸-۴۲

Jaws PDF Creator
EVALUATION
VALUTAZIONE
EVALUATION
EVALUACIÓN
EVALUATION

[Downloaded from mcj.bums.ac.ir on 2026-11-02]